

't Seghen Waert

jaargang 32 aflevering 1

februari 2013

uitgave van het
Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Contact

't Oude Huis, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

www.oudsoetermeer.nl; info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie en bezorging: ledenadministratie@oudsoetermeer.nl, tel. (079) 331 58 28

Dagelijks bestuur

Bert van Eken, voorzitter@oudsoetermeer.nl, tel. 06 54346224

dhr. R.H.J. Kroeders, secretaris@oudsoetermeer.nl, tel. 06 12189712

dhr. F. Frankhuizen, penningmeester@oudsoetermeer.nl, tel. 06 19501072

dhr. M.L.P. Van Veen, penningmeester@oudsoetermeer.nl, tel. 079 3163165

Werkgroepen en commissies

Activiteitencommissie: activiteitencommissie@oudsoetermeer.nl, tel. (079) 351 70 47

Archeologische Werkgroep: awz@oudsoetermeer.nl

Collectie en Archief: collectie@oudsoetermeer.nl

Commissie Historisch Erfgoed: che@oudsoetermeer.nl

Genealogische Werkgroep: gwz@oudsoetermeer.nl

Interviewgroep Sprekend Verleden: isv@oudsoetermeer.nl

Leesgroep Lastige Letters: paleografie@oudsoetermeer.nl

Werkgroep Bewegend Beeld en Geluid: wbbg@oudsoetermeer.nl

Bankrekeningnummers

Contributie: 61 30 92 007

Giften: 61 30 98 366

Colofon

Uitgave: Historisch Genootschap Oud Soetermeer; ISSN: 1384-7260

Redactie: P. Drapers, R. Grootveld, J. de Kler, R. Tousain, T. Vermeulen;

redactie@oudsoetermeer.nl

Vormgeving: R. Tousain

Afbeeldingen zijn afkomstig uit de collectie van Oud Soetermeer, tenzij anders vermeld.

Omslag: Kees Koole met zijn zoon Jo Koole rond 1938. (Collectie J. Koole)

Inhoud

Van de redactie	1
1870: Zoetermeer verbonden met het spoor	2
Sprekend Verleden: In gesprek met Johannes Koole	11
Boekbesprekingen	25

Van de redactie

Ver voordat Jo Koole was geboren, werd voor de inwoners van Zoetermeer en Zegwaard de rust verstoord door het gepuf en gefluit van de locomotief van een stoomtrein. In 1870 kregen de dorpen een aansluiting op het spoorwegnet van de Nederlandse Rhijnspoorweg Maatschappij. In het artikel van Jan van der Velde over de spoorwegen in Zoetermeer laat hij u honderdvijftig jaar door de tijd reizen.

Aardappelen krijgen veel aandacht in het interview met Jo Koole. Hij vertelt onder andere over het plakken van distributiebonnen die tijdens de Tweede Wereldoorlog door klanten ingeleverd moesten worden bij het kopen van aardappelen. In het artikel over de treinen komt deze periode ook aan de orde: 'je kon in de Stationsstraat over de hoofden van de hongerige Hagenaars lopen die gingen proberen aardappelen te kopen'.

In aflevering 3 van 't Seghen Waert 2012 vertelde Lia Fokke-Luiten over haar jeugd in Zoetermeer. Zij laat ons weten dat paardenhandelaar Herman de Mol eerst aan de Vlamingstraat woonde en pas later is verhuisd naar de Voorweg.

In het verenigingsnieuws treft u de uitnodiging aan voor de Algemene Ledenvergadering op 13 maart.

Kopij voor 't Seghen Waert 2 graag voor 14 april.

1870: Zoetermeer verbonden met het spoor

Jan van der Velde

*Maar komt! komt, heerlijke spoorwegen! Daalt als een tralie-net neder op onze provinciën!
Vernietigers aller groote afstanden! versmaadt de kleine afstanden van ons koninkrijke niet!
Ja; laten de zangen onze dichters het weldra in verrukte tonen uitgalmen: "De spoorweg kwam, de
spoorweg kwam!"
Laten de zakdoeken onzer schoonen u toegewijfd worden, de eere- en gedenkpenningen onzer Munt u
tegenrollen!
Dan eerst als de Nederlandse natie, langs uwe gladde banen, dagelijks door elkaar zal geschoten
worden als een partij weversspoelen, zal er welvaart en bloei en leven en spoed in ons dierbaar
vaderland heerschen!*

Aldus Hildebrand in zijn Camera Obscura in november 1837, vlak voor de eerste treinreis van Amsterdam naar Haarlem twee jaar later. Voor het tweelingdorp Zoetermeer-Zegwaard zou het nog dertig jaar duren voordat de nieuwe mogelijkheden voor welvaart en bloei en leven en spoed zich per rails aandien- den.

De eerste trein

Op 1 mei 1870 was het zover. Bewoners van Zoetermeer en Zegwaard konden vanaf die dag in hun tweelingdorp op de trein stappen om naar Den Haag of Gouda te sporen. Op 5 mei 1870 berichtte de Leydse Courant hierover: 'Men schrijft ons uit Zoetermeer, dd. 2 Mei: Ten gevolge van de opening van den Rijnspoorweg Gouda-'s Gravenhage heerschte er gisteren in de gemeenten Zoetermeer en Zegwaard eene ongewone drukte. Niettegenstaande het koude gure weer spoedde zich een massa nieuwsgierigen naar het station Zoetermeer-Zegwaard om de aankomst en het vertrek der treinen te zien. Vele inwoners maakten al dadelijk van de gemakkelijke gelegenheid gebruik om een uitstapje te maken en ook de feesten te Gouda bij te wonen. Men vleit zich dat vooral in de zomermaanden deze plaatsen om hunne aangename ligging door vele stedelingen en vreemdelingen bezocht zullen worden om van het buiten-zijn te genieten. Reeds is door den heer van der Wal een kolosaal stationskoffijhuis opgericht, welk gebouw tot versiering strekt van het dorp Zegwaard; van binnen is dit logement smaakvol en geheel overeenkomstig de vereischten van den tegenwoordigen tijd ingericht en naar men verneemt zal de daarachter gelegen groote tuin smaakvol worden aangelegd. Ook heeft deze ondernemer het plan opgevat om de reizigers van en naar het station, 10 minuten van het dorp verwijderd, per barouchette¹ te vervoeren'. Zoetermeer had een werkende spoorlijn op zijn grondgebied met een station en was daarmee opgenomen in het nationale spoorwegnet.

Stationschef Van der Wolk –vierde van rechts- wacht met personeel en passagiers op de trein die circa 1903 Station Zoetermeer-Zegwaard aan doet.

Zoetermeer was daarbij overigens zeker niet één van de eerste plattelandsgemeenten en het had nog langer op zich kunnen laten wachten. In 1859 verzocht de toenmalige Nederlandse Rhijnspoorweg Maatschappij (NRS) of zij haar lijn Utrecht-Rotterdam bij Gouda mocht aftakken naar Den Haag. Het opzetten van spoorwegen was toen nog een geheel particuliere aangelegenheid en de NRS behoorde tot één van de oudste maatschappijen. De belangrijkste concurrent in de regio: de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij (HSM), daarentegen wilde een concessie voor een lijn van Scheveningen naar Woerden, via Leiden. Een grote publieke belangstelling voor de plannen was het gevolg. De burgemeester van Aarlanderveen (nu gemeente Alphen aan de Rijn) de heer Mr. A. Jongkindt Coninck - uiteraard warm voorstander van de lijn langs de Oude Rijn – zette in een brochure ‘De meerdere voordeelen’ zijn visie uiteen: ‘Tusschen Leiden en Woerden vindt men langs den bekoorlijken Rijn of in zijne nabijheid niet minder dan 20 meestal zeer aanzienlijke en volkrijke Gemeenten, waarin eene menigte fabrieken en uitgebreide handel en landbouw gevonden wordt. De bloei en welvaart van de zeven Gemeenten Stompwijk, Veur, Zoetermeer, Zegwaard, Moerkappelle en Noord- en Zuid Waddinxveen, waar langs de lijn van ’s Hage op Gouda zou loopen, Gemeenten die grotendeels van landbouw bestaan, kan daarmee niet vergeleken worden.’

Het seinwachtershuisje naast de spoorwegovergang bij Station Zoetermeer-Zegwaard rond 1930 (Foto Utrechts Archief, Coll. De Pater 164846)

De regering deelde zijn visie en koos voor de spoorlijn langs de Oude Rijn. De Tweede Kamer verwierp echter de voorgestelde onteigeningswet. De NRS begon hierna met nieuwe onderhandelingen en verkreeg in 1867 de concessie. De spoorlijn Woerden-Leiden werd ruim acht jaar later in gebruik genomen, maar is tot op heden enkelsporig gebleven.

Voor- en tegenspoed

Al vanaf de opening bleek het nieuwe middel van transport een succes. De toeloop bij het station 'Soetermeer-Zegwaard'² was blijkbaar groot. Vijf jaar na de opening zagen B&W zich genoodzaakt een verordening 'ter instandhouding van de goede orde op het buitenplein en de toegangen tot het Station' af te geven. 'Ieder die te voet of met zijn voertuig het buitenplein of de toegangen bezoekt, is verplicht zich te gedragen naar de aanwijzingen door de beambten van politie te geven, welke ambtenaren bevoegd zijn, de rigting te bepalen waarin de rijtuigen en voetgangers zich bij het aankomen en vertrekken naar en van het buitenplein moeten bewegen.

Bij meer dan gewone drukte – ter beoordeling van genoemde beambten – zullen de bestuurders van rij- en voertuigen, welke zich daarvan nimmer mogen verwijderen, moeten innemen de standplaatsen door gemelde beambten

De restanten van het stationsgebouw Zoetermeer-Zegwaard na de rampzalige brand van 4 februari 1905.

aantewijzen.’ Aldus het eerste artikel. Daarna volgden artikelen over het versperren of belemmeren of verontreinigen. B&W hechtte aan goede orde, want de straf op overtreding ervan was niet mals. Een geldboete die van één tot maar liefst vijftientig gulden kon oplopen of een gevangenisstraf gedurende een tot drie dagen ‘zoo te zamen als ieder afzonderlijk’.

De Nederlandsche Rhijnspoorweg Maatschappij streefde er tevens naar om representatieve stations te bouwen. In 1868 vond de aanbesteding plaats van het stationsgebouw in Zoetermeer-Zegwaard ‘bevattende de navolgende vertrekken: vestibule waarin een kaartjesbureau, een wachtkamer 1e en 2de klasse, een damessalon, een wachtkamer 3de klasse en een woning voor de Stationschef bevattende een woonkamer en nog een woonkamer, een slaapkamer, een keuken, gang, privaat en trapruimte.’ Het fraaie gebouw werd helaas in 1905 door brand verwoest. De Haagsche Courant gaf het volgende verslag: ‘De brand in het station Zoetermeer-Zegwaard heeft dat heele gebouwtje in enkele uren in de asch gelegd. De gehele administratie is verbrand. Slechts een weinig huisraad van den stationschef is gered. De vrouw van de stationschef ontdekte den brand. Zij werd ’s morgens om half vier wakker en nam toen een vrij sterke brandlucht waar. Aan blusschen viel toen niet meer te denken.’

De spoorwegen bleken ook de aandacht te trekken van dorpsvandalen. Zo stond hierover in 1890 in de Leydse Courant het volgende. Op 22 maart van dat jaar waren een dertigtal straatklinkers en een bijl met een lengte van een halve meter en met een dikte van ongeveer 25 tot 30 centimeter op de rails van de Nederlandsche Rhijnspoorweg gelegd. Met het doel, aldus de krant, de trein te laten derailleren. Gelukkig konden deze voorwerpen nog bijtijds door de wegwerkers van de Rhijnspoorweg Maatschappij worden verwijderd, 'daar anders de ramp niet te overzien ware geweest'. Kort daarop lukte het de brigadier van de rijksveldwacht P. Baggerman, gestationeerd in Zegwaart – 'na een scherp onderzoek door hem ingesteld' – de schuldigen te ontdekken. Het bleken G. van der H. uit Zegwaart, 21 jaar oud en J. van der B uit Oude Wetering (nu deel van de gemeente Kaag en Braassum), oud 17 jaar. De jongste legde kort daarop een volledige bekentenis af, de oudste beschuldigde bleef evenwel ontkennen. Het bericht moet ook de aandacht van het Koninklijk Huis hebben getrokken. Naar verluidt is het jarenlang gebruikelijk geweest dat, vlak voordat Koningin Wilhelmina van haar koninklijke trein gebruik maakte, de rails onder verantwoordelijkheid van de plaatselijke stationschefs op de aanwezigheid van dergelijke obstakels werd nagezien.

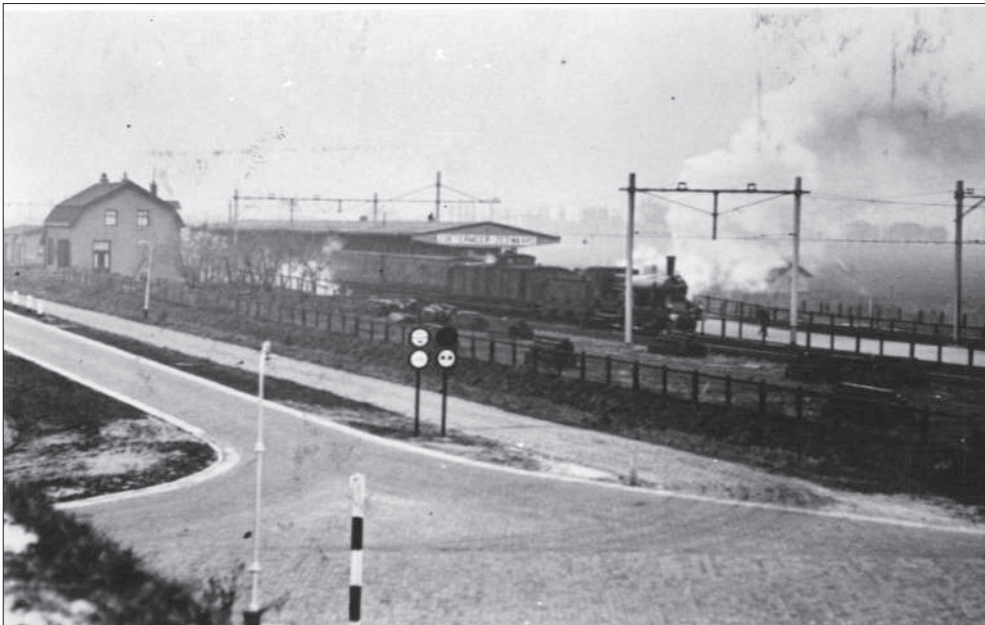
In 1926 ging het mis. 'Spoorwegenongeluk bij Zoetermeer' kopte de Nieuwe Leidsche Courant in december van dat jaar. 'Zaterdagmiddag is met de trein no 168, welke om 4.56 uit Utrecht vertrok, bij Zoetermeer een ongeluk gebeurd, waarbij geen persoonlijke ongelukken voorkwam. Echter is er grote stagnatie in het verkeer teweeg gebracht. Een eerste en tweede klas wagon werden dwars over de rails gezet, wyl een der wielbanden brak'. De reactie van de treinreizigers komt nu - anno 2013 - nog steeds als bekend voor: 'Onder de passagiers heerschte grote ontevredenheid over het feit, dat men hen aan de hoofdstations o.a. Den Haag, niet had gewaarschuwd. Dan hadden zij een andere route kunnen kiezen en geen aansluiting behoeven te missen, zoals thans voor velen het geval was. Van één trein zouden de passagiers zich gezamenlijk met ene protest tot de directie der Ned. Spoorwegen te Utrecht wenden, met een ernstige aanklacht over de verregaande negatie der belangen der passagiers door de spoorweg-autoriteiten'.

De trein was belangrijk eind negentiende, begin twintigste eeuw. Zo had ook het aangrenzende dorp Bleiswijk een halteplaats bij de Kruisweg. Evenals de dorpen Zevenhuizen en Moerkapelle, die gezamenlijk een halte deelden. De trein stopte ook nog bij de halte Zuidplaspolder. Aan de westkant van Zoetermeer was er nog het station Nootdorp-Leidschendam (later Nootdorp Noord) De economische situatie in de jaren twintig en dertig maakte echter een einde aan deze mogelijkheden. De ene na de andere halte op het platteland werd gesloten. In 1938 verviel ook deze openbaar vervoerfaciliteit voor de dorpe-

gen van Zoetermeer. Het station Zoetermeer-Zegwaard werd op 15 mei van dat jaar voor reizigers gesloten. De Duitse bezetter dacht evenwel anders over het gebruik van de spoorwegen. Want al kort na de overgave aan nazi-Duitsland werd het station op 10 juni 1940 weer geopend, om kort na de capitulatie op 5 augustus 1945 weer gesloten te worden.

Aan het einde van de oorlogsperiode werd de situatie rond het spoor steeds chaotischer en tragischer. De algemene spoorwegstaking verminderde de treinbewegingen. Overgeplaatst spoorwegpersoneel van de Duitse Reichsbahn – zo'n 5000 man – diende ervoor te zorgen dat nog enig transport per trein mogelijk was. Dit alles tegen de achtergrond van een voortdurende dreiging van lucht-aanvallen op het spoor. De trein bracht hordes aan hongerigen uit Den Haag naar Zoetermeer. Ooggetuigen verklaarden over die periode: 'De trein van bij achten stopte op het station van Zoetermeer en dan liep de trein leeg. Zo veel hongerige mensen; je kon over de hoofden in de Stationsstraat lopen om bij het station te komen.... Zij probeerden aardappelen te kopen bij de aardappelhandelaar en gingen daarna naar de boeren voor een boterham met spek of kaas.'

Een van de laatste stoomtreinen vertrekt in 1938 van station Zoetermeer-Zegwaard; de bovenleiding voor elektrische treinen is al aangelegd. De woning uit 1906 van de stationschef aan de linkerzijde staat anno 2013 nog steeds langs het spoor.

Op 30 maart 1945 werd de Nutriciafabriek in Zoetermeer getroffen door een geallieerde bom. Aangenomen wordt dat die was bedoeld voor het nabijgelegen station Zoetermeer. Later werd het station toch nog een jaartje geopend, van 20 mei 1951 tot 18 mei 1952.

Heropening en opening voor een groeistad

Op 15 mei 1965 veranderde de situatie. De inmiddels Station Zoetermeer geheten stopplaats voor de groeistad in wording, werd door de heer H.G.I. baron van Tuyll van Serooskerken, burgemeester van Zoetermeer (1964-1970), heropend voor reizigers. Hij floot, liet het 'spiegelei' zakken en de trein naar Gouda vertrok. Opmerkelijk detail: de burgemeester was, langs moeders kant, een rechtstreekse nazaat van Hildebrand, pseudoniem voor Nicolaas Beets, met wiens woorden dit artikel begon. Zoetermeer was weer verbonden met het nationale spoorwagennet! Feitelijk het eerste herkenbare teken van het vooruitzicht dat Zoetermeer in de daarop volgende decennia, wat betreft inwonersaantal, buitengewoon zou gaan groeien.

Hoewel de eerste paal nog moest worden geslagen – pas bijna een jaar later (22 maart 1966) en dus zonder één van geplande nieuwe inwoners op het perron - had men alle vertrouwen in de toekomst. Bij een grote stad hoorde nu eenmaal een station en de schande om een station te hebben dat niet meer in gebruik was, werd teniet gedaan. Kort daarop kreeg Zoetermeer aan deze lijn nog een tweede station.

Op 3 juni 1973 werd op een kilometer van het oude station een nieuw station geopend. Elders maakte deze ontwikkeling van nul naar twee stations overigens minder indruk. Midden in jaren zeventig van de vorige eeuw verscheen het toeristisch spoorboekje, met daarin gegevens over maar liefst 147 treinstations, maar Zoetermeer kwam er niet in voor. Het nieuwe station kreeg uiteindelijk de naam van het oude station: Zoetermeer. Het oude werd voortaan Zoetermeer Oost genoemd. Aanvankelijk was het nieuwe station vanuit groeikern Zoetermeer te bereiken via een grote tuibrug over rijksweg A12. De brug was tevens bedoeld als koppeling met het nog in aanbouw zijde station Driemanspolder van de geplande Zoetermeerlijn. In 1992 maakte de tuibrug plaats voor een overdekte luchtbrug van 180 meter.

Niet iedereen was overigens onder de indruk van het ontwerp van stationsarchitect J. Bak, zo bleek in het voorjaar van 2012 in een televisie-uitzending over de lelijkste plekken van Nederland.

Tijdens een verkiezingsbijeenkomst van haar partij in Zoetermeer ontving minister Carla Peijs begin 2006 van wethouder Edo Haan een krat vol met verzoeken om Zoetermeer de intercity-status te geven. (Foto Jan van Es)

Wat, niettegenstaande de onstuimige bevolkingsgroei, niet lukte was het verkrijgen van de intercity-status. De gemeentepolitiek deed, vooral aan de vooravond van de gemeenteraadsverkiezingen in 2006, wel intensief haar best om de landelijke politiek te beïnvloeden. Het inmiddels van groeikern tot derde stad in Zuid-Holland ontwikkelde Zoetermeer bleef echter een stad met stoptreinstations. Zelfs de status van stad met een sneltreinstation die Zoetermeer sinds 1990 had, verdween in december 2006.

Noten

¹ Een vierpersoons landelijk rijtuig op vier wielen met overhuifde koetsierszit, geschikt voor enkelspan of tweespan paarden. Het dak en de voorramen zijn afneembaar, waardoor het als open en gesloten voertuig gebruikt kan worden.

² De schrijfwijze van de naam van het station was enigszins verwarrend. Tot 6 oktober 1941 werd door de spoorwegen Zegwaard met een 'd' geschreven.

Geraadpleegde literatuur en overige bronnen

Algemene literatuur over de spoorwegen is hier niet opgenomen.

Gemeentearchief Zoetermeer, archief Gemeentebestuur Zoetermeer 1813 – 1939, nr. 390 – 452; archief Gem.bestuur Zegwaard 1813- 1935, nr. 110 – 160.

www.spoorweggeschiedenis.nl (Berend Schotanus)

www.stationsweb.nl

www.wikipedia.nl Spoorlijn Woerden-Leiden

www.leidenarchief.nl Digitale Krantenarchief

www.hetutrechtsarchief.nl/spoorwegen.

www.nicospilt.com

Beets, Nicolaas, pseudoniem Hildebrand, Camera Obscura, Haarlem/De Erven F. Bohn 1904.

Gebundeld verleden, Historisch Genootschap Oud Soetermeer 1949-1989.

Gravendaal, C.J.W., Zoetermeer meer dan een eeuw aan het spoor, Openbaar Vervoer 10 (1977) (5)

Haan, Edo (red), 50 jaar in de groei De Zoetermeerse politiek 1960-2010, Gemeente Zoetermeer 2010.

Vermeulen, Ton, Vijf meter onder N.A.P., Zoetermeer/Gemeente Zoetermeer/Historisch Genootschap Oud Soetermeer 2005.

Overtuig uw relaties met professioneel beeld: zakelijk portret, werkproces, natuur, producten en vastgoed. Eigen luchtfotografie-vergunning.

energie in beeld
ardito

Meer weten? Kijk op www.ardito.nl
Ardito Fotografie - 079-3436003
info@ardito.nl

Sprekend Verleden: In gesprek met Johannes (Jo) Koole

J.W. Dreise en M.C.J. Moers-de Vree (bewerkt door E.W. van den Burg)

Wij wisten dat de familie Koole in de aardappelhandel heeft gezeten en dat ze ook groenten heeft verkocht. Dat was de aanleiding om met de heer Jo Koole te gaan praten. Zijn vader en broer zaten in de aardappelhandel. Jo Koole zelf ook, maar slechts voor een betrekkelijk klein deel van zijn werkzame leven.

Een niet alledaagse verhuizing met vast en zeker veel bekijks

Het gezin, waarin Jo in 1926 werd geboren, verhuisde nogal eens. ‘Wij woonden aan de Voorweg in een arbeidershuisje, dat hoorde bij de boerderij van Vieveen, een boer bij de krom¹. Mijn vader was los arbeider, maar hij mocht in dat huisje wonen. Op een gegeven moment zei een boer aan de Zegwaartseweg: “Kees, heb jij zin om bij mij te komen werken?”

Mijn vader kon één gulden per week meer verdienen en dat was heel wat in de crisistijd van de jaren (19)30. We zijn toen verhuisd van de Voorweg naar de Zegwaartseweg met het beurtschip van Sentel met schipper Koos Maaskant. Alles werd opgeladen, de Voorweg af, achter het Dorp langs, maar er werd eerst een borreltje gedronken bij Jan van Diemen aan de Leidsewallen. We gingen wonen aan de Zegwaartseweg in een van de drie huisjes “Nieuw Zomerlust”. Hayes was een van onze burens. Van Zetten woonde er in een klein boerderijtje naast, los van de drie onder één kap. Mijn moeder had het echter slecht naar haar zin. Na twee jaar zijn we dan ook weer teruggegaan naar de Voorweg. Ook weer met de schuit van Sentel².

Het werk van vader

‘Mijn vader werkte in die tijd in de zomer bij de boeren en in de winter bij A.P. Verhoeff & Co. aan de Dorpsstraat 36. Dit was een groothandel in graan en meelproducten. Hij had een rijbewijs en deed alle voorkomende werkzaamheden met de auto. Op een gegeven moment raakte mijn vader echter overspannen. Toen kwam hij Chris Westerman tegen en die vroeg: “Kees heb jij interesse om bij mij op de boerderij te komen aan de Broekweg, want wij gaan verhuizen naar de Nutriciahoeve in de Rokkeveen”. Mijn vader was geweldig blij, want het was in de crisisjaren. Toen zijn wij naar de Broekweg verhuisd. Mijn vader moest al het werk doen, maar hij was niet zo sterk. Inmiddels had Chris Westerman de boerderij verkocht aan Han Karens, die veehandelaar was. Hij plaatste een advertentie voor een knecht en daar reageerde Gijs Roggeveen

uit Benthuizen op. Hij kwam met zijn vrouw en vier kinderen op de boerderij wonen. Wij moesten er dus af, maar er was in die tijd geen huis te krijgen. Uiteindelijk hebben we twee jaar, van 1933 tot 1935, aan de Broekweg gewoond en toen konden we een huis krijgen aan de Leidsewallen, op nummer 57. Daar waren een paar huizen afgebrand die weer werden opgebouwd en daar zijn we gekomen’.

Werkloos

Op het moment dat mijn vader van de boerderij aan de Broekweg af moest was hij werkloos. We waren met z’n achten en mijn vader kreeg per week aan uitkering acht gulden en vijftig cent van het Burgerlijk Armbestuur. Op een gegeven moment vroeg een boer van de Zegwaartseweg aan hem of hij geen aardappels voor hem wilde verkopen. Het was crisistijd en de aardappelen kostten toen drie tot vier cent per kilogram. Mijn vader zei natuurlijk gelijk ‘ja’ en de boer leende hem geld om een paard en wagen te kopen, kosten 400 gulden. Mijn vader verkocht die aardappelen en kreeg daar geld voor. Toen kwamen ook andere boeren naar mijn vader toe met dezelfde vraag. Zo is de aardappelhandel begonnen in Zoetermeer’.

Schuld en schuldgevoel

Mijn vader had dus een schuld bij die boer van 400 gulden. In 1939, toen de handel beter werd is mijn vader op een gegeven moment naar die boer toe gegaan en zei: ‘Ik kom mijn schuld betalen’. Maar de boer zei: ‘Laat maar zitten joh’. Maar dat wilde mijn vader niet en hij heeft toch die 400 gulden afbetaald. Hij had tenslotte jaren met het paard en de wagen gereden. Later reed hij met de auto.

In het begin verkocht hij de aardappelen in Zoetermeer, maar in Zoetermeer zaten zoveel boeren, dus er was hier weinig te verdienen en daarom ging hij naar Nootdorp, Leidschendam en Pijnacker. Ik ging mee. Later ben ik ook met paard en wagen begonnen, dat was na de oorlog’.

De handel floreert

‘Aan het eind van 1938, 1939 ging het goed met de handel. Er werd bijvoorbeeld in Leidschendam een omzet van tweehonderd mud per week gehaald. We hadden drie paarden en twee wagens en een paardenstal aan de “Laan van Brinkers”² vlak bij ons huis. De paarden liepen in de wei bij Leen Koetsier. We huurden ook een schuur bij Arie Scheer. Om de paarden te ontzien brachten Grabel van der Burg en Sluiter de aardappelen naar Leidschendam. In de oorlog waren ook de aardappelen op de bon. Die bonnen kregen we van de klanten en dan moesten we ze opplakken op grote vellen en via het distributiekantoor kregen we nieuwe toewijzingen’.

Aardappelen uit Drenthe

Ook in het begin van de oorlog wilde iedereen aardappelen en de verkoop liep als een trein. Aanvankelijk gebruikten we ook nog een bakfiets, die huurden we in Den Haag in de Kikkerstraat. Maar op een gegeven moment hebben we nog een paard en wagen gekocht. Mijn broer Jan moest in 1943 naar Duitsland voor de Arbeitseinsatz³. Tot die tijd hielp hij mijn vader en ik ook.

In de eerste jaren van de oorlog liep de handel wel, want je kon nog zat aardappelen krijgen, maar na 1944 werd het minder, we verkochten toen ook suikerbieten. Aardappelen waren er niet meer te koop. Toen probeerde mijn vader in Drenthe aardappelen te halen. Hij ging met paard en wagen en mijn zus ging mee, want ik was ondergedoken. Veertien dagen waren ze onderweg. Toen ze terugkwamen hadden ze 20 mud veenaardappelen bij zich.

Het huizenblok "Nieuw Zomerlust", waar de fam. Koole enkele jaren woonde aan de Zegwaartseweg.

Jo Koole (links) met zijn zus Johanna en broer Bert op de christelijke lagere school, 1936 (Coll. J. Koole)

Tussen Woerden en Bodegraven hielden de Duitsers hen echter aan. Mijn vader had in Woerden een mud aardappelen geruild voor twee kazen. Hij had die kazen verstopt in de bak onder de wagen. Toen de Duitsers de kazen zagen maakten ze een gebaar van eten. Toen zei mijn vader: 'Jullie krijgen kaas, maar dan moet je ons laten gaan'. Hij gaf een kaas aan de Duitsers, ze hadden kennelijk erge honger en sneden hem meteen aan. Zo is mijn vader toch veilig in Zoetermeer aangekomen. Maar ja, de smid moest een mud aardappelen hebben voor de ijzers van het paard. De Groot een mud, hij was autosloper, voor de reservebanden van de wagen. Mijn vader had misschien nog vijftien mud over, maar zo zijn wij de oorlog doorgekomen'.

De jonge jaren van Jo

'Ik ben naar de christelijke school gegaan, "De School met de Bijbel". Medeleerlingen uit de eerste klas waren o.a. Dirk Stolk en Daan Sonneveld. Ik herinner mij juffrouw van Aalst, en de meesters Bos, Lankhuizen, Van Veen en De Vries. Hoofd van de school was in die tijd meester Nieuwenhuijsen. We woonden aan de Broekweg. Als het mooi weer was gingen we over de dijk, heen langs de Wallenvaart via de Leidsewallen naar het dorp. Bij slecht weer gingen we over het pad naar de Broekweg, maar dat was veel verder lopen'.

Grote suikerbeesten

‘In de winter, als er ijs lag konden we op de schaatsen naar school. Mijn broer Kees kon niet schaatsen en die ging dan met de prikslee. Maar die schaatsen en die prikslee moesten we wel kwijt. Mijn moeder had een vriendin op de Leidsewallen, Mietje van ‘t Hout en daar mochten we onze spullen zo lang neerleggen. Op een gegeven moment was het weer winter. We kwamen uit school en gingen de schaatsen en de sleet ophalen bij Mietje. Ze riep ons binnen en toen kregen we een groot suikerbeest. Zo’n grote hadden we nog nooit gezien! We namen het mee naar huis en zeiden tegen onze moeder: ‘Moeder we hebben een suikerbeest gehad van Mietje’. ‘Van Mietje?’ zegt ze, en ze schrok, ze verkleurde helemaal. ‘Dat moet je maar aan mij geven. Je mag het niet opeten’. Mietje had namelijk geen neus meer en dat was geen prettig gezicht. Ze had lupus (huidtuberculose – redactie) gehad. ‘Dan hebben jullie volgende week ook geen neus meer’. Toen we het volgende jaar weer een suikerbeest van Mietje kregen, zei mijn broer Kees: ‘Eerst opeten anders moeten we hem weer inleveren!’. Gelukkig hadden we een week later onze neus nog steeds!

Cornelis (Kees) Koole met zijn zoon Johannes (Jo) Koole rond 1938. (Coll. J. Koole)

HENNEKEN BV

Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen
- Verhuishwinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
Telefoon: +31 (0)79-361 13 68
E-mail: info@henneken.nl
Internet: www.henneken.nl

 **ERKENDE
VERHUIZERS**

De eerste werkkering

Jo doorliep met vrucht de zes klassen van de lagere school. Omdat de middelen er niet voor waren moest hij gaan werken. In die tijd waren er al heel wat “boterboeren” in Zoetermeer en zijn vader moet gedacht hebben dat daar ook voor zijn zoon wel een toekomst zou liggen. Omstreeks 1940 kwam Jo in dienst bij Henk van Puffelen (de opa van de vorige voorzitter van het HGOS – redactie) om het beroep van boterboer te leren. ‘In mijn leerperiode ging het als volgt: Van Puffelen reed met de auto naar Rotterdam en naar Den Haag, daar had hij zijn klanten. Ik stapte uit in Hillegersberg. Ik kreeg een mandje met boter, kaas en eieren en dat moest ik proberen te verkopen. Als het lukte, dan kregen ze bij een pakje margarine één of twee eieren. En als ik een klant gemaakt had, schreef ik dat adres op en dan ging Van Puffelen de andere week mee, om hem of haar als vaste klant te houden. Mijn eerste werk heeft niet zoveel jaren geduurd. Het was oorlog en alles werd minder. In 1943 was het gebeurd, er was geen werk meer. Toen ben ik bij mijn vader in de aardappelhandel gaan werken’.

Jo Koole als kok tijdens zijn militaire dienst in 1947.
(Coll. J. Koole)

Ondergedoken in de oorlog.

‘Tijdens de oorlog kreeg ik een oproep voor de Arbeidsdienst⁴, maar ik ben niet gegaan. Ik ben ondergedoken, eerst bij een kleermaker in Den Haag. Die kleermaker kwam in de oorlog altijd aardappelen bij ons halen. Daar zaten ook nog twee Joden ondergedoken. Ik heb in die tijd veel knopen aangezet. Die Joden waren ook kleermakers. Die maakten kleren voor C&A en V&D en dan zette ik meestal de knopen aan.

Ik was er ook in de kost. Dat ging allemaal goed, want die kleermaker haalde weer eten bij mijn vader, de ene dienst was de andere waard! Ik ben er misschien een jaar geweest, maar we werden verraden en moesten weg.

Ik kwam toen terecht bij een tuinder in Pijnacker, Arie van de Berg. Iedere morgen ging ik naar de tuin toe tot de bevrijding kwam. Die tuin lag aan de Noordweg, een beetje achteraf en dat was wel prettig, een beetje uit het zicht. Ik was tenslotte een onderduiker’.

Weer in de boterhandel

‘Na de bevrijding ben ik gaan werken bij de firma Lamens, een boterhandel in Leidschendam. Daar heeft mijn vader uiteindelijk voor gezorgd, omdat hij de firma kende. Ik reed met paard en wagen naar Leiden en naar Den Haag.

Ik fietste elke ochtend naar Leidschendam. Ik ben er tot november 1946 geweest, want toen moest ik in militaire dienst. Het was de bedoeling om het bedrijf over te nemen, maar dat is uiteindelijk door omstandigheden niet doorgegaan. Na mijn militaire dienst ben ik weer bij mijn vader in de aardappelhandel gegaan totdat ik voor mijzelf ben begonnen’.

Handel in Rotterdam

Na de oorlog was er weer van alles te koop. Mijn vader ging er toen groenten en fruit bij verkopen, maar dat was geen succes. Aardappels blijven namelijk goed, maar als je een kist sla of andijvie de hele dag op de wagen hebt staan, dan was alles zo verlept dat je het weg kon gooien. Ik zie nog mijn vader die sla schoonmaken, steeds de buitenste blaadjes eraf. Maar toch hebben we het nog enige jaren gedaan en mijn broer Jan was ondertussen weer uit Duitsland terug. Samen met mijn vader ging hij naar Leidschendam en Voorburg met paard en wagen. Dat liep daar beter, want daar verdienden de mensen meer. De aardappelen kochten we bij de boeren uit Zoetermeer en groenten en fruit betrokken we uit Rotterdam op de markt aan het Noordplein. Daar had je al die grossiers. Twee of drie keer in de week gingen mijn broer Jan en ik met de auto naar Rotterdam. We vertrokken dan om een uur of vier, vijf. Als het de tijd van de aardbeien was, dan moest je vroeg zijn, want anders waren de beste al weg. Als het aardbeien- en kersentijd was dan kochten we heel wat. Dan probeerden we huis aan huis het fruit te verkopen. Soms lukte dat, maar soms ook kon je ze

aan de straatstenen niet kwijt en dan moest je alles gewoon wegkiepen. Op de markt stonden alle handelaren. Bij de een kocht je bloemkool en bij een ander fruit. Zo liep je ze af. Bij alle grossiers moest je contant betalen’.

Familiebedrijf

De handel in aardappelen is bescheiden begonnen. We hadden aanvankelijk het paard en de wagen die “geleend” waren, maar er werd ook met een bakfiets bezorgd. Die was gehuurd in de Kikkerstraat in Den Haag. ‘Mijn vader had vlak na de oorlog een auto aangevraagd en kreeg een legerauto toegewezen. Het was een drietonner van het merk Chevrolet, maar die gebruikte vreselijk veel benzine. Daar heeft hij een poos mee gereden. Daarna heeft hij een Renault gekocht in Delft, een bestelwagen geschikt voor de aardappelhandel. Mijn broer Jan en ik werkten ook bij mijn vader en toen de auto er eenmaal was gingen we al gauw naar Leidschendam en Voorburg. We vertrokken bij de “Laan van Brinkers”, Vlamingstraat 39’.

Ringsteken in Stompwijk in 1946. Jo Koole mocht paard en gerei gebruiken van zijn werkgever Lamens. (Coll. J. Koole)

Vlamingstraat (de Laan van Brinkers). In het eerste huis woonde de familie Koole. In 1999 zijn de huizen gesloopt. Streekblad 3 september 1999

Jo wordt kleine zelfstandige

Op een gegeven ogenblik zei ik tegen mijn vader dat ik voor mezelf wilde beginnen. Ik kocht een tweedehands auto bij Groenheijde, waar ongeveer anderhalve ton vracht op vervoerd kon worden. Toen ben ik met die handel doorgegaan. Maar dat ging niet zo best en toen ben ik overgestapt op het grossieren in de aardappelen. Ik kocht in Bergschenhoek bij een boer 300 mud aardappelen en dan haalde ik steeds, zeg maar, 20 mud en die bracht ik in Leidschendam, Voorburg en Den Haag.

Het was een beetje schraal met de aardappelen op dat moment. Dus ik kon die aardappelen makkelijk kwijt en verdiende goed geld. Maar toen zakte mijn autootje in elkaar en ik kon geen auto meer kopen. Het grossieren ging toen goed, maar ja, ik had geen geld, en ik had een auto nodig. Toen heeft mijn broer Jan de zaak zo'n beetje overgenomen. Wat goeie klanten in Zoetermeer heeft hij nog aangehouden, maar voor de rest ging hij naar Leidschendam en Voorburg, daar was veel meer te verdienen?.

Een kort dienstverband

'Ik ben met het grossieren gestopt in 1952. Ik ben toen terechtgekomen bij C & A.J. Noordam in de Dorpsstraat, een groothandel in roomboter en kaas. Ik werd daar routeverkoper, in Vlaardingen en omgeving. Noordam betaalde slecht. Ik verdiende veertig gulden in de week. Ik zei tegen Henk van Hamersvelt, hij was toen zo'n beetje de man daar, ik was nog vrijgezel: "Ik wil er zaterdag een rijksdaalder bij hebben". Maar dat ging mooi niet door. Ik heb toen ontslag genomen en ging weer iets voor mezelf proberen: uien in deelbouw'.

Uien in deelbouw

Ik ging werken bij een boer aan de Zegwaartseweg. Daar ging ik melken en ik had, zeg maar 700 roe uien. Hij zorgde voor zaad en land en ik moest het schoonhouden. Nou, het eind van het lied was dat die uien het goed deden en we hadden wel zo'n veertig, vijftig ton uien, maar ze waren niks waard. Ik dacht als ze een dubbeltje waard zijn, dan heb ik een goed jaar, want ik had toen verkeer en ik wilde gaan trouwen. Maar dat liep helemaal mis. Ik had gelukkig nog een beetje geld van het melken, daar kreeg ik vijftwintig gulden in de week voor. Nou, de uien hebben we in de sloot gereden. Uien doen ze in de winter in rennen, dan kunnen ze drogen. Maar het werd al februari, maart en ze begonnen al te spruiten. Er waren een paar kooplui geweest die wilden een cent de kilo geven. Ik zeg: "ik ga voor een cent geen uien opscheppen". Toen was er een die wilde twee centen geven, nee. Toen was er een die wilde vier centen geven. Ik denk, nou, proberen. Die kerel die neemt een vracht uien mee, het was een grote grossier uit Leiden, ik geloof van vijf ton op die wagen. Nou goed, hij heeft ze betaald en alles was goed. Ik dacht als hij nog eens komt, maar hij is nooit meer terug geweest. Dus die man kon ze waarschijnlijk ook niet kwijt. En de rest van al die uien hebben we in de sloot gereden. Maar er liepen schapen, die lusten ook uien. Je mag ze daar niet te veel van voeren, want dan gaan ze dood'.

De laatste werkgever: Brinkers Margarinefabrieken

'Uiteindelijk ben ik naar Brinkers gegaan. Ik heb daar gewerkt van 1954 tot 1989. Ik heb bij Brinkers een fijne tijd gehad. Ik solliciteerde daar omdat ik wilde gaan trouwen. Mijn broer Kees, die werkte ook bij Brinkers, vertelde, dat Brinkers huizen ging bouwen voor zijn personeel. Toen dacht ik, daar moet ik bij zijn. Op een gegeven moment was er een vergadering over de huizen, die gebouwd zouden worden. Brinkers liet 42 huizen bouwen en er waren 80 aanvragen. Omdat ik nog maar drie maanden bij Brinkers werkte, dacht ik dat ik er nooit voor in aanmerking zou komen. Maar meneer Van Doornen, de procuratiehouder, zei tegen me dat je nooit wist hoe het zou lopen. En inderdaad, er

bleken werknemers te zijn, die een gezin hadden en het financieel niet konden opbrengen om zo'n huis te kopen. Uiteindelijk bleven er 35 serieuze kopers over, dus voor 7 huizen was nog geen bestemming. Ik vond het natuurlijk geweldig, want nu kon ik trouwen. Mijn aanstaande schoonmoeder was wel bang dat we ons te veel in de schuld zouden steken. Maar we hebben het toch gedaan.

In 1954 ben ik getrouwd met Anna Bregman uit Benthuisen en we zijn in de Evertsenstraat 4 gaan wonen. We moesten veertig gulden in de maand betalen aan huur en aflossing, dat was tien gulden in de week. In de Molenstraat was de huur maar drie gulden in de week. We verdienden niet zo erg veel, maar we hebben het toch gered. Toen we er 25 jaar in woonden werd het ons eigendom. Brinkers had het geld voor al die huizen geleend bij 'de Nederlanden van 1845' tegen een percentage van 3,25%, 25 jaar onveranderd. We hebben 46 jaar in hetzelfde huis gewoond. We hebben het uiteindelijk verkocht toen wij in de gelegenheid werden gesteld om een appartement in de Morgenster te betrekken'.

Tranendal

Toen wij dit verhaal hoorden, moesten wij denken aan wat wij eens gelezen hadden in een boekje over de Zeeheldenbuurt⁵ en wel het volgende citaat: "De toch wel forse wekelijkse inhouding op het loon, leverde het buurtje aanvankelijk de bijnaam :”Tranendal” op. Met de groei van de economie en de daarmee gepaard gaande hogere lonen, was dit leed echter al snel geleden. Na 25 jaar was het loon acht keer zo hoog als in 1954, de huizen waren zeker acht keer zo veel waard en de schuld was afbetaald”.

Afbouw van de handel

Met de door vader Kees Koole opgebouwde aardappel - en groentehandel hebben hijzelf en zijn zonen Jan en Jo een goede boterham verdiend. Zoals aan het begin al is opgemerkt, is de bijdrage van Jo aan de aardappelhandel beperkt geweest. Vader Kees is op een goed moment gestopt in verband met zijn leeftijd. Broer Jan is nog een aantal jaren doorgegaan. Op zestigjarige leeftijd is ook hij met de handel gestopt. Hij heeft toen gebruik kunnen maken van een saneringsregeling voor zijn branche. En zo kwam er een einde aan een kleine onderneming in Zoetermeer, die in de crisisjaren was ontstaan.

Jo Koole vierde in 1979 zijn 25-jarig jubileum bij Brinkers. Directeur Gerard Brinkers en echtgenote feliciteerden het echtpaar Koole. (Coll. J. Koole)

Noten

¹ De Krom was de kromming in de Voorweg ter hoogte van nr 133

² “Laan van Brinkers” was de bijnaam van een gedeelte van de Vlamingstraat, omdat in die tijd de Brinkers Fabrieken daar gevestigd waren.

³ Arbeidsinzet. Nederlands voor Arbeitseinsatz, de gedwongen tewerkstelling in Duitsland. Omdat Duitsland steeds meer mannen onttrok aan het productieproces kreeg het meer behoefte aan buitenlandse werkkrachten. Wie zich niet meldde kreeg geen levensmiddelenkaarten meer.

⁴ Nederlandse Arbeidsdienst (NAD)

De ‘Arbeidsdienstplicht’ werd afgekondigd in mei 1941 en gold voor alle 18-jarige jongemannen. Diensttijd zes maanden. Wie naar een openbare betrekking solliciteerde, zich als student wenste te laten inschrijven of examen wilde doen, moest zijn ‘Arbeidsdienstplicht’ hebben vervuld.

⁵ Zeehelden in de Polder, vijftig jaar Zeeheldenbuurt in Zoetermeer 1954-2004. Uitgave Historisch Genootschap en Comité BehOUDEN DORP

vers, vriendelijk, vakkundig

't Kaashuys

Miereakker 20
 Reeuwijk
 0182-300797
 Dorpsstraat 103
 Zoetermeer
 079-3167616

Weydeland Kaas, buitenlandse kazen,
 verse noten, olijven en tapenades, mooie wijnen
 diverse specialiteiten

The OLD PAL

pub eetcafé THE OLD PAL waar je oude vrienden hebt, en nieuwe vrienden maakt

waardevoucher **€10,-** geldig tot 31 december 2013

Algemene voorwaarden

De voucher - advertentie is inwisselbaar op zondag t/m donderdag
 De voucher - advertentie is geldig tot 31 december 2013
 In te leveren bij een minimale besteding van € 50,-
 De voucher is niet inwisselbaar tegen contanten
 Voucherbedrag wordt in mindering gebracht op het totale bestedingsbedrag.

pub eetcafé
The Old Pal
 oostwaarts 4
 Stadshart - Zoetermeer
079 342 58 55
 www.theoldpal.nl

Boekbesprekingen

Ton Vermeulen

Groekernen in Nederland

Zoetermeer is een van de vijftien groekernen in Nederland. Ze zijn een bijzonder fenomeen van de afgelopen vijftig jaar. Toch is er in cultuurhistorisch opzicht maar weinig aandacht aan besteed. Hun groei was vaak spectaculair, wat in het geval van Zoetermeer een prachtige staalkaart van architectuur en stedenbouw heeft opgeleverd. Het ontstaan van de groekernen ligt grofweg tussen 1960 en 1990 en valt net na de periode die nu volop in de belangstelling staat, die van de Wederopbouw. Net als de architectuur uit wederopbouwperiode ondervinden de groekernen nu nog maar weinig waardering. Inmiddels wordt het tijd voor de eerste herstructureringen. De woningen zijn verouderd of de stedenbouwkundige opvattingen lijken achterhaald.

Onbekend maakt onbemind. In zo'n situatie wordt gemakkelijk besloten tot sloop en herbouw van stadswijken uit het groekern-tijdperk. Vaak wordt er dan geheel voorbijgegaan aan de oorspronkelijke karakteristiek van zo'n wijk.

Wil er een goede afweging plaatsvinden tussen behoud of sloop, dan is kennis nodig. En naar groekernen is nog maar weinig onderzoek gedaan. Dat doet geen recht aan een bijzondere periode in de ontwikkelingsgeschiedenis van steden in Nederland. 'Groekernen in Nederland' voorziet in deze leemte.

Met onder meer steun van de gemeente Zoetermeer kon deze publicatie tijdens het 50-jarig bestaan van de groeistad in 2012 worden gepresenteerd. Een prachtig boek van 112 pagina's met zeer fraaie illustraties en heel veel informatieve kaarten. Een ruime inleiding gaat de hoofdstukken over de vijftien groekernen vooraf, waarna de schrijver Willem Jan Pantus een paar 'stedebouwers' aan het woord laat. Ook 'onze' Barth. C. van Gent. Ruim aandacht dus voor Zoetermeer in het boek, waar het in de honderden kleurenillustraties opvalt hoe inwisselbaar woonprojecten en winkelcentra kunnen zijn.

Het boek is te koop voor • 24,95 in de boekhandel (ISBN 978.90.5345.409.1) en bij de uitgeverij: www.matrijs.com.

Taverzo 1962-2012

Eind vorig jaar is een jubileumboek verschenen over Taverzo.

De TafeltennisVEReniging ZOetermeer bestaat 50 jaar en is druk bezig met het voorbereiden van de verhuizing naar een nieuw eigen onderkomen in Driemanspolder. Een goed moment om ook achterom te kijken. In 80 pagina's komt de geschiedenis voorbij. Uit de gewezen jongerenvereniging, actief in het Parochiehuis Dorpsstraat 18, richtten Elly van Veen, Atie Fransen en Ben Schareman in 1962 een nieuwe vereniging op waar tafeltennis werd gespeeld. Van de gemeente mochten ze de gymzaal achter Het Trefpunt gebruiken. Via zalen aan het Schoutenveld/Rakkersveld, Kerkenbos en Nesciohove komt Taverzo in 1977 uiteindelijk terecht in de oude klaslokalen achter het Klooster van Dorpsstraat 33. Een eigen plek die naar eigen behoefte wordt verbouwd tot Taverzône. Het boek bevat tal van verhalen, anekdotes, veel foto's en eindigt met een namenindex en verantwoording van de gebruikte bronnen door samenstelster Elsbeth van Velzen-Parmentier. Uren lees- en kijkplezier!

Taverzo 1962-2012. E. Parmentier (samenstelling). Zoetermeer, Taverzo 2012. Het boek is verkrijgbaar bij de vereniging: secretaris@taverzo.nl

Zoetermeer vanuit de lucht

In het kader van 50 jaar groeistad heeft de gemeente Zoetermeer een lucht-fotoboek uitgegeven. Een prachtig salontafelboek met scherpe foto's, die in vogelvlucht en laag boven de stad zijn gemaakt. Zoetermeer is uitermate fotogeniek, zo blijkt weer. In 168 pagina's vindt u een verdeling in Dorpsstraat/Centrum, de Wijken, Groen en Water en Leisure. Zelfs een namenindex is toegevoegd! Zoetermeer wordt wel eens het grootste openluchtmuseum genoemd van naoorlogse stedenbouw en architectuur. In dit boek wordt dat zeer fraai verbeeld in foto's die groter zijn dan een liggend A4-tje (oblong) met daaronder kort de plaatsaanduiding. Na elk hoofdstuk volgt een kaart met aangeven waar de foto's zijn gemaakt en een korte uitleg van elk exemplaar. De redacteurs hebben de speciaal voor dit boek gemaakte honderden foto's moeten doorwerken en selecteren die in verschillende vliegtochten zijn gemaakt. Voor Oosterheem moest vanwege de voortdurende bouw eind 2012 nog een vlucht worden gemaakt. Kortom, een boek waard om te bekijken en van te genieten.

Zoetermeer vanuit de lucht. B. Koopmans en J. Kragt eds. Amersfoort, RoVorm Uitgevers BV 2013. Winkelprijs Euro 29,90.

Het huidige onderkomen van
Taverzo: de oude klaslokalen achter
Dorpsstraat 33. (Foto: R. Grootveld)

ACTIEPRIJS Boek Zoetermeer vanuit de lucht
voor de leden van Oud Soetermeer:

- * korting: geen Euro 29,90 maar Euro 25,90
- * via email bestellen bij info@rovormuitgevers.nl; daarbij aangeven dat u lid van Historisch Genootschap Oud Soetermeer bent
- * gratis thuisbezorgd binnen vijf dagen na bestelling
- * betaling binnen zeven dagen na ontvangst van boek en factuur

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Van As Makelaardij bv

www.van_as.nl

Bouwmarkt De Bouwhof

www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

www.lamboo.nl

Het Fluitschip historisch onderzoeks-
en adviesbureau, www.fluitschip.nl

Henneken Radio en TV

www.radiohenneken.nl

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. (079) 316 31 65

Van der Slik Caravan Centrum

www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV

www.bode-scholten.nl

Linthout Foto Video

www.fotolinthout.nl

Blomsma Print & Sign

www.blomsma.nl

Wilt u ook adverteren? Neem contact op met de penningmeester:
penningmeester@oudsoetermeer.nl

WITGOED SERVICE

D. den HOLLANDER v.o.f.

REPARATIE EN VERKOOP VAN:

WASMACHINES

WASDROGERS

KOELKASTEN

KOOK / BAKAPPARATUUR

Tel. 079 - 361 01 91

Lenastroom 2 - 2721 BT Zoetermeer

Fax 079 - 361 30 55

VERENIGINGSNIEUWS

Van de voorzitter

In november ben ik door de Algemene Ledenvergadering tot voorzitter benoemd. Ik ervaar die benoeming als een eer en ik realiseer me de verantwoordelijkheid die deze functie met zich meebrengt. Ik zal mij inzetten om in nauw contact met leden de belangen van het Genootschap te behartigen, zodat we de komende jaren onze activiteiten op een prettige wijze kunnen continueren.

Op dit moment staan ontwikkelingen rondom het Stadsforum in de belangstelling. Het Genootschap is daarin geen partner. Het gebouw, dat in de Dobbe is gepland, ziet er mooi uit en zal voor de bibliotheek en het museum een thuisbasis kunnen worden. De politiek zal in de raadsvergadering van juni een definitief besluit nemen over de realisering. Dat zal een spannend moment zijn voor alle betrokkenen.

Het Genootschap heeft een waardevolle collectie en bij haar leden veel know-how over de historie van Zoetermeer. Wij hebben in onze doelstelling staan om de bevolking van Zoetermeer en omstreken kennis te laten maken met ons bezit. Aan projecten binnen het Stadsforum kunnen wij wellicht een bijdrage leveren. We voeren een positief overleg met museum en bibliotheek en wachten het besluit van de politiek af.

Of het Stadsforum nu doorgaat of niet, het Genootschap heeft een thuisbasis nodig voor het herbergen van haar collectie en voor het realiseren van onze activiteiten. Met 't Oude Huis heeft de gemeente andere plannen.

De gemeente is op de hoogte van onze zorgen over onze huisvesting op langere termijn. De gemeente heeft toegezegd om dit jaar samen met ambtenaren die de gemeentelijke gebouwen beheren, naar een goed alternatief te zoeken. Mochten al deze gesprekken concretere vormen aannemen, dan consulteren we uiteraard de leden. Helder is, dat we marktconforme huurprijzen niet structureel kunnen ophoesten.

Tot slot. Het bestuur kreeg via via een bericht van Martien Karens, in Zoetermeer geboren op 7 oktober 1928. Hij woont nu in Apeldoorn, is alleen en denkt met weemoed terug aan zijn geboortestreek. Wie kent Martien uit vroegere tijden en wie is bereid om contact met hem op te nemen?

Zo speelt er van alles binnen ons Genootschap, een interessante club. Veel plezier met deze uitgave van 't Seghen Waert, met de nieuwe film, met onze websites en met elkaar.

Bert van Eken

Agenda voor de Ledenvergadering op woensdag 13 maart 2013

Locatie: Het Centrum, Frans Halsstraat 1, 2712 JS Zoetermeer. Aanvang 20.00 uur.
Zaal open: 19.45 uur

1. Opening
2. Uitreiking drs. Jan van der Spekprijs
3. Vaststellen agenda
4. Mededelingen
5. Verslag ledenvergadering 28 november 2012
6. Jaarverslag 2012 (vanaf 1 mrt. te lezen via www.oudsoetermeer.nl/jaarverslag)
7. Jaarrekening en verantwoording 2012 en verslag kascommissie
8. Verkiezing lid kascommissie
9. Jaarplan 2014
10. Begroting 2014
11. Voortgang gedachtevorming toekomst HGOS
12. Rondvraag
13. Sluiting van het officiële gedeelte

PAUZE

Wethouder Edo Haan zal na de pauze een inleiding verzorgen over Zoetermeer 50 jaar groeistad. Een terugblik in woord en beeld op de opdracht aan de gemeente Zoetermeer om te groeien van dorp naar stad.

Verslag van de Algemene Ledenvergadering van 28 november 2012

Locatie: 'Het Centrum' Frans Halsstraat 1, 2712 JS Zoetermeer

Aanwezig van het bestuur: de heer Kroeders (wnd. voorzitter t/m agendapunt 4 en secretaris), mevrouw De Ruiter en de heren Van Batenburg, Van Daal, Frankhuizen, Van Veen en Vermeulen

Aanwezig in de zaal: 38 personen. Afwezig met kennisgeving: 9 personen.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom.

2. Vaststellen agenda

De heer Klein geeft aan dat de voordracht van mevrouw Alie de Ruiter-Bouman voor herverkiezing in het Algemeen Bestuur niet juist is. Mevrouw De Ruiter heeft volgens zijn mening nog maar twee jaar zitting in het AB. Ook heeft er geen voordracht plaats gevonden vanuit de Werkgroep Genealogie.

Na enige discussie wordt besloten de vergadering kort te schorsen voor overleg in de werkgroep.

De voorzitter schorst de vergadering. De Werkgroep Genealogie overlegt intern over de voordracht. De voorzitter heropent de vergadering.

De heer Cees Klein deelt mede dat de werkgroep mevrouw Alie de Ruiten-Bouman unaniem voordraagt voor herverkiezing.

(Noot van de secretaris: In de ALV van 25 november 2009 is mevrouw Alie de Ruiten-Bouman gekozen tot lid van het bestuur op voordracht van de Werkgroep Genealogie. In de stukken van de KvK is dit conform opgenomen. Het lidmaatschap van het bestuur is volgens de statuten van 12.05.99. persoonsgebonden, aftreden na 3 en na 6 jaar, evt. 1 jaar verlengen. Herkiesbaar na verloop van een jaar.)

De heer Fred Van Puffelen verzoekt om in te gaan op de ontwikkelingen rond het Stadsforum. De voorzitter geeft aan dat dit onderwerp onder agendapunt 10 aan de orde komt. De agenda zal ongewijzigd worden gevolgd.

3. Verslag ledenvergadering van 9 mei 2012

De voorzitter stelt het verslag per pagina zowel tekstueel als inhoudelijk ter bespreking voor. Er zijn geen op of aanmerkingen bij het verslag. Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld. Er zijn geen vragen naar aanleiding van het verslag.

4. Verkiezing bestuursleden

De voorzitter geeft de heer Bert van Eken het woord.

De heer Bert van Eken stelt zich voor aan de vergadering. Spreker geeft aan sinds een aantal maanden mee te lopen met het bestuur. Hij heeft vele enthousiaste mensen ontmoet en is onder de indruk van de inzet. Wij zijn allemaal vrijwilligers die zich belangeloos inzetten voor het HGOS. Het is duidelijk dat onze persoonlijke inzet niet wordt vergoed in geld. Alleen onkosten voor benodigd materiaal worden in overleg met de penningmeester vergoed.

Het dagelijks bestuur is in de loop van een relatief korte termijn geheel vernieuwd. Uit het door de ledenvergadering goedgekeurde beleidsplan komt een aantal prioriteiten naar voren.

a. Wij zijn één vereniging. De structuur van werkgroepen en commissies maakt het erg belangrijk dat er extra gelet wordt op samenwerking en samenhang. Het bestuur is in haar functioneren afhankelijk van de voeding vanuit de deelgroepen van HGOS.

b. Goede interne communicatie is essentieel en van belang voor alle partijen. Het is volgens spreker een belangrijke taak van de voorzitter om de contacten te onderhouden. We moeten van elkaar weten wat we willen wat we doen en hoe we elkaar kunnen helpen.

c. In het beleidsplan staat dat de structuur van de vereniging gaat rusten op de driepoot: onderzoek, dienstverlening en ondersteuning. Dat is de basis om de deelgroepen meer te laten samenwerken. Het is niet de bedoeling om deelgroepen op te heffen.

In Zoetermeer gaat het niet goed met veel culturele instellingen. Ook het HGOS zal waarschijnlijk uit moeten zien naar nieuwe huisvesting. Gezien deze problemen is het onverstandig om ons af te wenden van de buitenwereld. Samenwerking met bibliotheek, museum, gemeente Zoetermeer en mogelijk anderen is noodzaak.

Tenslotte het belangrijkste: voor goed functioneren is een goede sfeer binnen de vereniging onmisbaar en de wijze waarop we met elkaar omgaan met wederzijds respect. Voor deze zaken wil spreker zicht inzetten als voorzitter.

De heer Erris Oskam stelt voor om de verkiezing bij handopsteken te laten verlopen.

De voorzitter antwoordt de herverkiezing van een bestuurslid geen probleem te vinden, maar de verkiezing van de nieuwe voorzitter schriftelijk te willen afhandelen.

De voorzitter legt dit voorstel voor aan de vergadering die unaniem akkoord gaat met deze werkwijze.

Mevrouw Alie de Ruiters-Bouman wordt unaniem herkozen in het AB van HGOS.

De voorzitter verzoekt de aanwezigen om het stembiljet voor de verkiezing van de voorzitter in te vullen en in het daarvoor bestemde busje te stoppen. De heren Fred Frankhuizen en Martin van Veen, eerste en tweede penningmeester, zullen de telling verrichten. Na telling blijkt dat heer Bert van Eken unaniem te zijn gekozen tot voorzitter van HGOS. De heer Rob Kroeders draagt het voorzitterschap over aan de heer Bert van Eken.

5. Mededelingen

De secretaris meldt dat er 9 berichten van verhindering zijn binnengekomen.

Verder zijn er geen mededelingen.

6. Jaarplan HGOS 2013

De heer Gerrit van Doornen zou graag een uitgebreidere beschrijving van de werkzaamheden van werkgroepen en commissies zien in het beleidsplan. De voorzitter geeft aan dit mee te nemen voor het volgende beleidsplan.

De heer Gerrit van Doornen pleit ervoor om als HGOS meer aan te sluiten bij andere organisaties. In het Jaarplan 2013 wordt naar zijn mening te veel de nadruk gelegd op een zelfstandige koers van HGOS. Hij pleit voor een positieve inzet, spreek uit dat we samen willen werken met Museum, Bibliotheek en de Gemeente Zoetermeer.

De voorzitter verwijst naar zijn inleiding waarin hij duidelijk heeft gesteld dat HGOS niet afzijdig kan blijven. Het gaat niet over het Stadsforum maar over de samenwerking met genoemde partijen.

De oud voorzitter, de heer Fred van Puffelen voegt toe dat HGOS altijd positief is geweest over samenwerking met anderen, maar dat voor samenwerking in het Stadsforum destijds harde financiële eisen zijn gesteld. De heer Ton Vermeulen onderschrijft de positieve instelling maar stelt dat er grenzen zijn aan onze financiële mogelijkheden. De heer Ronald Grootveld geeft aan dat in het Jaarplan 2013 nergens is geformuleerd dat HGOS alleen verder gaat.

De heer Gerrit van Doornen pleit ervoor om naar de toekomst te kijken en niet te blijven hangen in het verleden.

De voorzitter vertelt dat hij, al of niet met de secretaris, gesprekken heeft gevoerd en bijeenkomsten heeft bijgewoond inzake het Stadsforum. Er is gesproken met twee leden van de Raad van Bestuur van de Bibliotheek, met wethouder Haring en met de VVD-fractie. Met het Museum zal op korte termijn een overleg worden gepland. Al deze partijen willen graag dat wij met hen samenwerken. In mei 2013 valt het definitieve besluit over het Stadsforum. In 2009 zijn er tussen de fracties afspraken gemaakt, maar het economische tij is wel veranderd. De vraag is wat er gaat gebeuren. Het is voor HGOS van belang weer goed aan te haken, zowel in het geval dat het Stadsforum door gaat als dat het niet doorgaat. In het laatste geval zal dat wel makkelijker zijn.

De heer Ed Stevenhagen wijst erop dat het digitaal ontsloten beeldmateriaal van HGOS niet zo goed van kwaliteit is. De heer Ronald Grootveld geeft aan dat er het een en ander is verbeterd en dat er nog extra aandacht aan zal worden besteed. Spreker verwijst in dit verband ook naar het Historisch Informatie Punt dat in januari 2013 van start zal gaan.

Onder het kopje Media graag aanpassen Zoetermeer Dichtbij i.p.v. Postiljon en AD editie Zoetermeer.

De heer Kees van Luijpen haakt in op het stukje educatie, gastlessen over genealogie op de basisscholen. Van de 45 scholen die zijn benaderd voor het houden van gastlessen hebben er slechts 2 gereageerd. Door de werkgroep is besloten om dit project af te blazen. Vanuit de zaal wordt voorgesteld om een themanummer van 't Seghen Waert uit te geven over dit onderwerp. De Genealogische Werkgroep zal zich hierover, in overleg met de redactie beraden.

7. Begroting HGOS 2013

De heer Erris Oskam vraagt of onze subsidie een huursubsidie is. De heer Fred Frankhuizen antwoordt dat de subsidie een projectsubsidie is die vanaf het jaar 2012 wordt verrekend met de huur. De bedragen lopen niet zo ver uit elkaar.

Vervolgens vraagt de heer Erris Oskam waarom de bestuurskosten procentueel nog al omhoog zijn gegaan en de kosten van samenwerking. De heer Rob Kroeders antwoordt dat de stijging van de bestuurskosten een wilde schatting is. Ten aanzien van samenwerking geldt dat bij het opzetten van projecten als de beeldbank en het HIP bijgedragen wordt in de opstartkosten van de automatisering e.d. Meestal draagt HGOS niet bij aan het onderhoud. Daarnaast wordt er natuurlijk door de vrijwilligers van de vereniging erg veel tijd in gestoken.

8. Balans Stichting POS

De heer Rob Kroeders licht toe dat, aangezien in de mei vergadering was verzuimd om dit stuk aan de vergadering aan te bieden, het nu ter kennisneming op de agenda staat. Er zijn geen vragen of opmerkingen bij de balans.

9. Voorstel herschikking inhoud en tijdsplanning van de ledenvergadering
De voorzitter verwijst naar de tekst in het Verenigingsnieuws in 't Seghen Waert. De regels van de subsidieverstrekker dwingen ons tot deze aanpassing.
De vergadering gaat unaniem akkoord met deze aanpassing.

10. Ontwikkeling denkbeelden Historisch Trefpunt
Onder agendapunt 6 is dit onderwerp al uitgebreid aan de orde geweest. Niemand heeft hier verder nog op- of aanmerkingen bij.

11. Rondvraag
De heer Gerrit van Doornen vraagt meer aandacht voor de recente geschiedenis van Zoetermeer. Er zou meer actief over de periode na 1960 kunnen worden gerapporteerd in woord, beeld en film. Spreker ziet dit als kans voor alle werkgroepen en commissies van HGOS.
Afgesproken wordt dat dit idee nader zal worden opgepakt.

12. Sluiting
De voorzitter sluit de vergadering en spreekt zijn dank uit voor het in hem gestelde vertrouwen.

Activiteiten

Voor alle activiteiten kunt u zich opgeven bij mevrouw F. Brandhorst,
tel. (079) 351 70 47. Alle activiteiten treft u ook aan op www.oudsoetermeer.nl.

Woensdag 13 maart 2013

Ledenvergadering met aansluitend lezing door wethouder Edo Haan over 50 jaar groei-stad. Locatie: 't Centrum, Frans Halsstraat 1. Aanvang 20.00 uur.

Dinsdag 19 maart 2013

Bezoek aan het Streekmuseum in Reeuwijk. In het Streekmuseum is een afspiegeling te zien van het dagelijks leven uit grootmoeders tijd. Men ziet ook het ontstaan van de Reeuwijkse Plassen tijdens de turfwinning.

Vertrek : 't Oude Huis, Dorpsstraat 7 om 13.30 uur.

Kosten: Euro 12.50, voor leden Euro 10.-.

Dinsdag 23 april 2013

Wandeling door Gouda. Onder leiding van een stadsgids wandelen we de ambachts-route. Aan het eind van de wandeling is er een kopje koffie met een traktatie.

Vertrek: Gouda station, stadskant om 14.00 uur (verzamelen 13.45 uur).

Kosten : Euro 12.50, voor leden Euro 10.- .

Maandag 13 mei 2013

Lezing over de Middenstand na de 2e wereldoorlog. (Oud)-ondernemers uit de Dorpsstraat spreken vanuit het verleden.

Locatie: 't Centrum, Frans Halsstraat 1. Aanvang 20.00 uur.

Kosten: Euro 5.-, voor leden: Euro 3.-.

Reserveren is gewenst!

Zaterdag 22 juni

Fietstocht met het Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN) door de "groene gordel" van Zoetermeer.

Vertrek: 't Oude Huis, Dorpsstraat 7 om 10.00 uur.

Kosten : Euro 6.-, voor leden Euro 3.- inclusief kopje koffie tijdens de tocht. Lunch onderweg voor eigen rekening.

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

E. Brusse, Zoetermeer

M.M.E. van der Burg-Hekker, Pijnacker

A.J.E. Hogeslag, Zoetermeer

A.M. Jansen-Kuif, Den Haag

A. Jongkind, Zoetermeer

E. Lambrechts, Zoetermeer

S.A.M. Langeveld, Zoetermeer

D.H.W.M. van der Nolle-van Gogh, Zoetermeer

J.A. van der Reijden, Heemskerk

G. Slootweg, Zoetermeer

J.M.C.C. van Veen-Al, Zoetermeer

E. van Velzen-Parmentier, Zoetermeer

M. Wilbrink, Zoetermeer

T. Zoutenbier-Soeters, Zoetermeer

Aanmelden als lid kan via onze website www.oudsoetermeer.nl of per post via Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer. Vermeld uw naam, adres en geboortedatum en of u zich opgeeft als lid, jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

[Home](#) | [Privacy](#) | [Disclaimer](#)

HOME PUBLICATIES BESTELLEN OVER ONS CONTACT MANDJE

Proeven van Zoetermeerse Zuivel

Zoetermeer was nog niet zo lang geleden vooral bekend vanwege haar zuivel. Meer dan 40 boterboeren brachten boter, kaas en eieren langs de deuren in de wijde omgeving. Grossiers als Noordam en de 'blauwe' en 'groene' Van der Spekken leverden aan hun detailhandelaren en instellingen. Brinkers en Nutricia waren landelijk en daarbuiten bekend om hun specialiteite...

Auteur: : Jan van derVelde e.a.
Verschenen in: : 2010
Omvang: : 48 pp. Illustraties deels in kleur
Prijs: : € 3,00

LEES VERDER BESTELLEN

1 2 3

NIEUWS

200 jaar boerderij Het Buitenbeest verschenen
Ter gelegenheid van Open Monumentendag verscheen dit boekje van 32 pagina's over... [Lees meer](#)

Publicatiesoudsoetermeer.nl online
Publicatiesoudsoetermeer.nl is een onderdeel van de historische vereniging van Z... [Lees meer](#)

LAATSTE PUBLICATIES

200 jaar boerderij Het Buitenbeest
Aan de Voorweg 93 staat een prachtige boerenhoeve, waar nog steeds de varkens het erf omwroeten, de kippen rondscharrelen en de pauwen hun veren laten zien. Hij is omringd door de oude Voorweg en de hoge flats van de wijk Meerzicht. [Lees verder >](#)

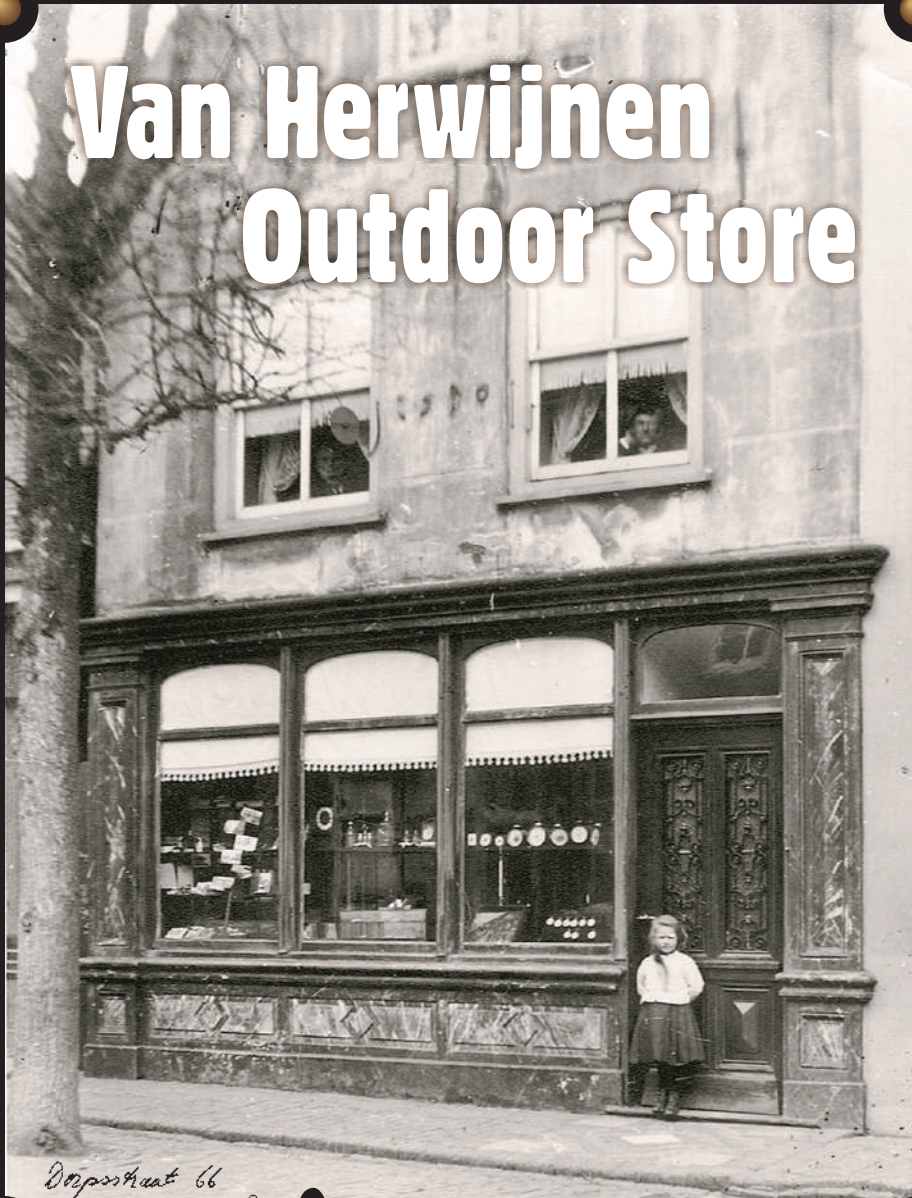
PUBLICATIE ZOEKEN

Specifieke publicatie zoeken:

Titel:
Auteur:
Periode: Tot:
Term:

ZOEKEN

Van Herwijnen Outdoor Store

*Dorpsstraat 66
anno 1908*

**vrijtijdskleding
wandelschoenen
bergschoenen
tenten**

*van
Herwijnen*

**dartsport
schietsport
campingaz dealer
kampeerartikelen**

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl